

Μια Σαρκοφάγος για τα Πολιτικά Δικαιώματα

/ [Πεμπτούσία](#)

Image not found or type unknown

Πριν 15 χρόνια, σε “αθώες” εποχές”, με ελάχιστο ποσοστό του πληθυσμού να κάνει χρήση του διαδικτύου, χωρίς social media, κοινωνικοί επιστήμονες, έκρουαν τον κώδωνα κινδύνου για την επερχόμενη χειραγώγηση των επικοινωνιών και τους κινδύνους για τις ελευθερίες του Πολίτη, ζητώντας νομικό ακτιβισμό και κοινωνική εγρήγορση. Ακολούθησε η 11^η Σεπτεμβρίου, το patriot act, ο Ασανζ, ο Σνόουντεν αλλά και ένα νέο πλαίσιο (άλλοτε “νομικό” και άλλοτε κρυφό, καταχρηστικό), με ισχύ στο παγκόσμιο χωριό, που προέβλεπε την όσο γίνεται πιο συνεργατική και διαδεδομένη δημιουργία παγκόσμιας βάσης δεδομένων όσον αφορά τα “υποκείμενα” - τους πολίτες ως δυνητικούς ή ενεργούς χρήστες του διαδικτύου.

Το παρακάτω κείμενο γραμμένο το 1999, δημοσιεύτηκε ως κύριο άρθρο στην «Ελευθεροτυπία», στις 29 Αυγούστου του 2000, παρέθετε δε ελάχιστα γνωστή πληροφόρηση, για τεχνικές και τεχνολογίες άγνωστες ακόμα και σήμερα, περιείχε διαβαθμισμένες πληροφορίες και έθετε ζητήματα που ήρθαν στην επιφάνεια από τον Σνόουντεν 15 ολόκληρα χρόνια αργότερα με τον γνωστό αντίκτυπο, και ζητούσε την επαγρύπνηση της τότε κεντρικής διοίκησης για να «υπάρξει μια συναντίληψη για το μέγεθος των κινδύνων».

Ο Μάριος Νόττας, συντάκτης του άρθρου αυτού, σήμερα διδάσκει Δημοσιογραφία και Τεχνολογία σε μία Συνέργεια δημοσίων ερευνητικών φορέων από Ελλάδα και Αυστρία (www.qjnt.gr) , η οποία συνδιοργανώνει Ημερίδα για την Ψηφιακή Πολιτειότητα, την Προπαγάνδα και τα Προσωπικά Δεδομένα, στις 2 Ιουνίου 2014, στην Τεχνόπολη (www.PressFreedomDay.gr)

Καθώς οι καθημερινές επικοινωνιακές δυνατότητες ενός εκάστου εξ ημών διευρύνονται, αντιστοίχως αυξάνονται οι τρόποι με τους οποίους ο «μεγάλος αδελφός» μάς «βάζει στο μάτι». Σκεφθείτε το: Στα τελευταία 40 χρόνια η «αθέμιτη» μεταφορά προσωπικών δεδομένων και απόψεων πέρασε από τον παραδοσιακό «χαφίε», που μπορούσε απλώς να μεταφέρει συζητήσεις, στον περίπτερά που «κάρφωνε» την επιλογή εφημερίδας, στις στοιχειώδεις παρακολουθήσεις τηλεφώνων, στις παγιδεύσεις επικοινωνιών δεδομένων (telex, fax), στο αυτοματοποιημένο Εσελον, και τώρα στην απανταχού ευρισκόμενη και τα πάντα πληρούσα «Σαρκοφάγο».

«Σαρκοφάγος»; Και μόνον η ονομασία τρομάζει... Και όμως, η «σαρξ» στις ημέρες μας είναι η πληροφορία, οι δε «θυροφύλακες» της είναι οι απανταχού στον πλανήτη κραταιοί και εν τη ουσία κυβερνώντες. Ο δε στόχος τού να μπορείς να «καταβροχθίζεις» τέτοιου είδους «σάρκα», αποτελεί το «Αγιο Δισκοπότηρο» τόσο των τεχνολόγων της επικοινωνίας (βλέπε μηχανικοί υπολογιστών) όσο και εκείνων που μπορούν να την αξιοποιήσουν, είτε «αγαθώς» (π.χ. καταπολεμώντας το οργανωμένο έγκλημα) είτε σκιωδώς, δηλαδή συλλέγοντας πληροφορίες για τον καθένα μας, σε μία απόρρητη «τράπεζα πληροφοριών» απ' όπου η ανάληψη στοιχείων μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή κριθεί «χρήσιμο».

Το FBI είναι μία παντοδύναμη παν-αμερικανική υπηρεσία με κύριο στόχο την προάσπιση της εσωτερικής τάξης στις ΗΠΑ, έχοντας ορισμένες υπερ-εξουσίες σε σχέση με άλλους σχετικούς αμερικανικούς φορείς. Οχι σπάνια δε, συνεργάζεται με κάποιους από αυτούς, όπως και συνεργάζεται με αντίστοιχους φορείς ξένων χωρών και τής Ευρωπαϊκής Ένωσης...

Το FBI ανέθεσε στους τεχνολόγους του -και επέτυχε- τήν κατασκευή ενός είδους «μαύρου κουτιού» της διακίνησης πληροφορίας μέσω Ιντερνετ. Με την πρόφαση πως όχι σπανίως χρειάζεται να παρακολουθεί τα δικτυακά ήθη και ημέρες κάποιων απειλητικών αντικοινωνικών ή εγκληματικών στοιχείων, πέτυχε να θέσει σε εφαρμογή μέσω συνεργαζομένων Παροχών Υπηρεσιών Διαδικτύου (ΠΥΔ στη συνέχεια αυτού του κειμένου) και μάλιστα με την έγκριση της αμερικανικής Βουλής (η οποία, όπως θα δούμε στη συνέχεια, παρεπλανήθη...) αυτό που ονομάστηκε «Project Carnivore» -Σχέδιο Σαρκοφάγος, σε ελεύθερη μετάφραση.

Έτσι είναι πλέον σε θέση να καταγράφει, να ανασύρει επιλεκτικώς και να επεξεργάζεται τεράστιο όγκο πληροφοριών, όπως τι επισκέπτονται και τι κάνουν εκεί οι χρήστες του Δικτύου, τι μηνύματα ανταλλάσσουν, τι κατηγορίες πληροφοριών τους ενδιαφέρουν, πού συμμετέχουν, τι αγαθά και τι υπηρεσίες στοχεύουν και τελικώς αγοράζουν, σε τι forum και ομάδες συζητήσεων λαμβάνουν μέρος κλπ. Έτσι, αρκεί κανείς να κάνει στοιχειώδη χρήση του Ιντερνετ για να παρέχει πληροφορίες για το πολιτικό, καταναλωτικό, σεξουαλικό, κοινωνικό, οικονομικό προφίλ του ή έστω να παρέχει ουσιώδεις πληροφορίες περί αυτών σε εκείνους που δύνανται να τις ανασύρουν και αυθαιρέτως να μεθερμηνεύσουν.

Νομοθετικώς αυτό έγινε δεκτό στις ΗΠΑ, καθώς υπήρχε ήδη το προηγούμενο (όπως και σε όλο τον δυτικό κόσμο) των διαδικασιών που επιτρέπουν υπό ειδικές συνθήκες την παρακολούθηση τηλεφώνων. Η «Σαρκοφάγος» όμως, διαφέρει με δύο -τουλάχιστον- πολύ σημαντικούς τρόπους:

1. Η «Σαρκοφάγος» δεν παρέχει στοιχεία μόνο για τους Αμερικανούς πολίτες, αλλά και για οποιονδήποτε διαβεί τις αμερικανικές ψηφιακές πύλες μέσω του Διαδικτύου (ως γνωστόν, σχεδόν το 70% των επισκέψιμων διεθνώς δικτυακών τόπων -sites- είναι αμερικανικά, ενώ ένα τεράστιο άλλο κομμάτι είναι προσβάσιμο μέσω αμερικανικών υπηρεσιών). Και, ενώ με την ως τώρα διαθέσιμη τεχνολογία αυτή η ιχνηλάτηση, που οδηγεί στον τελικό «επισκέπτη» ήταν αδύνατη, νέες εφαρμογές, πολύ «τεχνικές» για να τις περιγράψουμε εδώ, καθιστούν αυτήν την προσβολή στις προσωπικές ελευθερίες πάρα πολύ ορατή.

2. Ενώ η παλιά, σχεδόν ρομαντική με τα σημερινά δεδομένα παρακολούθηση τηλεφώνων περιοριζόταν στις επικοινωνίες ενός πολίτη-στόχου και μόνον, η «Σαρκοφάγος» είναι ένας τεράστιος καταγραφέας δεδομένων, που «παγιδεύει» τόσο τό σύνολο των εγγεγραμμένων χρηστών-πελατών ενός ΠΥΔ όσο και - εν δυνάμει - εκείνους που η δικτυακή περιπλάνηση τούς οδηγεί στη γειτονιά ενός ΠΥΔ-Ρουφιάνου, μαζί με όλη τη σχετική πληροφορία περί των δικτυακών ενεργειών τους.

Όπως ένα αεροπλάνο έχει στο μαύρο κουτί του αποθηκευμένους όλους τους χειρισμούς και τις επικοινωνίες τους σκάφους για την περίπτωση που χρειασθεί, έτσι η «Σαρκοφάγος» «χωνεύει» τις παραπάνω πληροφορίες και τις καθιστά προσπελάσιμες για «παρούσα και μελλοντική αξιοποίηση»...

Καθώς λοιπόν αναμένεται σάλος από ομάδες πολιτών διεθνώς, πέραν των επωμισμένων γι' αυτόν το σκοπό οργανώσεων, το FBI ήδη συντάσσει την «απολογία» του, που αναμένεται οσονούπω, ενώ η Αμερικανίδα υπουργός Δικαιοσύνης έχει αναθέσει σε γνωστό πανεπιστήμιο τη σύνταξη ανεξάρτητης αξιολόγησης του συστήματος και των κινδύνων που αυτό εγκυμονεί.

Ας σημειωθεί ότι πρωτοπόρες χώρες στην ανάπτυξη αντίστοιχων συστημάτων θεωρούνται η Αγγλία και η Ρωσία, των οποίων τα εργαλεία είναι μάλιστα και συμβατά. Αν αναλογιστούμε ότι σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο οι προδιαγραφές νομικών πλαισίων που θα εγγυώνται τις πολιτικές ελευθερίες συνήθως προκύπτουν πολλά χρόνια μετά την εφαρμογή των τεχνολογιών (και μάλιστα όταν αυτές έχουν ήδη εξελιχθεί), δεν είναι υπερβολή να ονοματίσουμε τα τρέχοντα πράγματα ως «ξέφραγο αμπέλι»...

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Ελλάδας σχετικώς με τα ραδιοτηλεοπτικά, όπου η νομοθεσία -που έχει στον πυρήνα της τη σπανιότητα των συχνοτήτων- τίθεται μόλις τώρα σε στοιχειώδη εφαρμογή, όταν οι δορυφορικές τεχνολογίες έχουν εξαφανίσει το πρόβλημα της σπανιότητας... Ας σημειωθεί επίσης ότι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών, που θα μπορούσε να παίξει κάποιο ρόλο στον σχετικό έλεγχο, μόλις την προηγούμενη Πέμπτη προκήρυξε τις θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της...

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το εξής (θεωρητικό;) ερώτημα: Νομιμοποιείται π.χ. το υπουργείο Δημοσίας Τάξης να ζητήσει τη συνεργασία (π.χ.) του ΟΤΕ για να εγκαταστήσει ένα παρόμοιο (και συμβατό με τα υπάρχοντα) σύστημα στο πλαίσιο της πολυδιαφημισμένης αгаστικής συνεργασίας σε θέματα τρομοκρατίας με ΗΠΑ και Αγγλία; Είναι σε γνώσιν όσων (εν δυνάμει) δώσουν μια τέτοια έγκριση (εφόσον

ρωτηθούν πρώτα...) ότι κατ' ουσίαν εγκαθιστούν μια ωρολογιακή βόμβα στα θεμέλια των πολιτικών και ανθρωπίνων ελευθεριών.

Αν αναλογιστούμε την γεωμετρική ανάπτυξη αυτού του νέου εργαλείου επικοινωνίας, εργασίας, και δημιουργίας, του Ίντερνετ, της νέας αυτής παγκόσμιας αλφαβήτου, θα αρχίσουμε να αντιλαμβανόμαστε και το μέγεθος των κινδύνων που ενυπάρχουν, και που οξύνονται, τόσο από την περιορισμένη σχετική πληροφόρηση-νομολόγηση όσο και από την απάθεια των πολιτών-χρηστών.